

รวมคำบรรยาย

ภาคหนึ่ง สมัยที่ ๗๓ ปีการศึกษา ๒๕๖๓ เล่มที่ ๒

บทบรรณาธิการ

คำถาม อยู่กินฉันสามีภริยาโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรส ระหว่างอยู่กินด้วยกันเปิดร้านอินเทอร์เน็ต และได้ซื้อเครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมจอคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ ต่อมาเลิกกัน ฝ่ายหนึ่งพาพวกมาชนเอาเครื่องคอมพิวเตอร์ จอคอมพิวเตอร์ และเครื่องปริ้นเตอร์ ขณะอยู่ในความครอบครองของอีกฝ่ายไปเป็นของตนฝ่ายเดียวเป็นความผิดฐานใด

คำตอบ มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๕๐๒/๒๕๖๓ ก่อนเกิดเหตุจำเลยกับผู้เสียหายอยู่กินกันโดยมิได้จดทะเบียนสมรส และระหว่างอยู่กินด้วยกันร่วมกันลงทุนประกอบกิจการร้านอินเทอร์เน็ตที่บ้านผู้เสียหาย ทรัพย์สินที่ทำมาหาได้ระหว่างอยู่กินกันฉันสามี - ภริยา ย่อมเป็นกรรมสิทธิ์รวมโดยแต่ละฝ่ายมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินดังกล่าวคนละส่วนเท่าๆ กัน เมื่อเลิกกันต้องแบ่งกรรมสิทธิ์คนละครึ่ง การที่จำเลยกับพวกมาชนทรัพย์สินที่เป็นกรรมสิทธิ์รวมขณะอยู่ในความครอบครองของผู้เสียหายไปเป็นของตนฝ่ายเดียวทั้งหมด เป็นการเอาทรัพย์สินที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต จำเลยจึงมีความผิดฐานร่วมกันลักทรัพย์

คำถาม หลอกหลวงเจ้าของที่ดินให้โอนที่ดิน แล้วนำที่ดินไปจำนองแก่บุคคลภายนอก ซึ่งรับจำนองไว้โดยสุจริต ต่อมาในคดีอาญา ศาลพิพากษาลงโทษผู้หลอกหลวงฐานฉ้อโกง ให้จดทะเบียนโอนที่ดินคืนให้แก่เจ้าของ ดังนี้ เจ้าของที่ดินจะขอให้เพิกถอนการจำนองและผู้รับจำนองต้องคืนโฉนดที่ดินแก่เจ้าของหรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษากฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษากฎีกาที่ ๓๐๒๒/๒๕๖๒

จำเลยที่ ๑ โดยทุจริตหลอกหลวงให้โจทก์โอนที่ดินแก่จำเลยที่ ๑ ด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จว่าจะใช้โฉนดที่ดินดังกล่าวไปขอสินเชื่อจากธนาคารเพื่อนำเงินมาลงทุนทำธุรกิจโดยจะไม่นำที่ดินดังกล่าวไปก่อภาระผูกพันใด ๆ เมื่อธนาคารอนุมัติเงินแล้วจะโอนที่ดินคืนแก่โจทก์ และจำเลยที่ ๑ ได้จำนองที่ดินกับจำเลยที่ ๒ ซึ่งจำเลยที่ ๑ รู้อยู่แล้วว่าทำให้โจทก์ซึ่งพักอาศัยอยู่ในที่ดินแปลงดังกล่าวเสียหาย โจทก์จึงฟ้องจำเลยที่ ๑ เป็นคดีอาญาต่อศาลชั้นต้น ขอให้ลงโทษจำเลยที่ ๑ ในข้อหาฉ้อโกง ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๙๑, ๓๔๑ และขอให้จำเลยที่ ๑ โอนที่ดินดังกล่าวคืนแก่โจทก์โดยปลอดภาระผูกพันใด ๆ ต่อมาศาลฎีกาพิพากษายืนตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ภาค ๒ ที่พิพากษาว่า จำเลยที่ ๑ มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ ประกอบมาตรา ๙๑ ลงโทษจำคุกจำเลยที่ ๑ ให้จำเลยที่ ๑ จดทะเบียนโอนที่ดินดังกล่าวคืนให้แก่โจทก์โดยปราศจากภาระผูกพันใด ๆ

คดีมีปัญหาต้องวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่า มีเหตุให้เพิกถอนการจำนองที่ดินพิพาทระหว่างจำเลยที่ ๑ กับจำเลยที่ ๒ และจำเลยที่ ๒ ต้องคืนโฉนดที่ดินพิพาทแก่โจทก์หรือไม่ เห็นว่า ตามคำฟ้องและคำพิพากษาศาลฎีกา โจทก์ทำนิติกรรมโอนที่ดินพิพาทให้แก่จำเลยที่ ๑ โดยถูกจำเลยที่ ๑ หลอกลวง การแสดงเจตนาทำนิติกรรมดังกล่าวของโจทก์เกิดขึ้นเพราะถูกกลฉ้อฉลของจำเลยที่ ๑ อันเป็นโมฆียะกรรม แต่นิติกรรมดังกล่าวซึ่งเป็นโมฆียะกรรมนั้นยังมีผลสมบูรณ์ใช้ได้จนกว่าจะถูกบอกล้างโดยชอบ ขณะที่จำเลยที่ ๑ จำนองที่ดินพิพาทต่อจำเลยที่ ๒ นั้น จำเลยที่ ๑ ยังมีชื่อเป็นเจ้าของจึงสมบูรณ์ใช้บังคับได้ตามกฎหมาย แม้ที่ดินพิพาทจะได้โอนกลับไปเป็นของโจทก์ในภายหลังจากการจำนองนั้นแล้ว นิติกรรมจำนองที่จำเลยที่ ๑ ก่อไว้ย่อมตกติดมาด้วย โจทก์ไม่อาจยกเอาเหตุโมฆียะที่โจทก์บอกล้างนิติกรรมการโอนที่ดินพิพาทระหว่างโจทก์กับจำเลยที่ ๑ นั้นแล้วขึ้นต่อสู้จำเลยที่ ๒ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๐ ประกอบมาตรา ๑๓๒๙ โจทก์จึงไม่มีสิทธิขอให้เพิกถอนนิติกรรมจำนองที่ดินพิพาทที่จำเลยที่ ๒ รับจำนองไว้ (จำเลยที่ ๒ มีสิทธิยึดถือต้นฉบับโฉนดที่ดินพิพาทได้จนกว่าจะมีการไต่ถอนจำนอง)

คำถาม เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันเกินหกสิบวันนับแต่วันที่ผู้เช่าซื้อผิดนัด ผู้ค้ำประกันจะหลุดพ้นจากความรับผิดในหนี้ที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินที่เช่าซื้อคืน หากคืนไม่ได้ให้ใช้ราคาแทนร่วมกับผู้เช่าซื้อ หรือไม่

คำตอบ มีคำพิพากษาศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๓๗๒/๒๕๖๒

จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ทำสัญญาค้ำประกันยอมรับผิดอย่างลูกหนี้ร่วมต่อมาจำเลยที่ ๑ ผิดนัดไม่ชำระค่าเช่าซื้อนับแต่วันที่พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่ ๒๐) พ.ศ. ๒๕๕๗ มีผลใช้บังคับแล้ว โดยกฎหมายดังกล่าวมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๘ เป็นต้นมา แต่ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวไม่กระทบกระเทือนถึงสัญญาที่ได้ทำไว้ก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เว้นแต่กรณีพระราชบัญญัตินี้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น" และมาตรา ๑๙ บัญญัติว่า "ในกรณีที่ลูกหนี้ผิดนัดนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ สิทธิและหน้าที่ของเจ้าหนี้และผู้ค้ำประกัน ให้เป็นไปตามมาตรา ๖๔๖ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัตินี้" ซึ่ง ป.พ.พ. มาตรา ๖๔๖ วรรคหนึ่ง ที่แก้ไขเพิ่มเติม บัญญัติไว้ว่า "เมื่อลูกหนี้ผิดนัดให้เจ้าหนี้มีหนังสือบอกกล่าวไปยังผู้ค้ำประกันภายในหกสิบวันนับแต่วันที่ลูกหนี้ผิดนัด...และวรรคสองบัญญัติว่า ในกรณีที่เจ้าหนี้มิได้มีหนังสือบอกกล่าวภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้ผู้ค้ำประกันหลุดพ้นจากความรับผิดในดอกเบี้ยและค่าสินไหมทดแทน ตลอดจนค่าภาระติดพันอันเป็นอุปกรณ์แห่งหนี้รายนั้นบรรดาที่เกิดขึ้นภายหลังจากกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง" สัญญาเช่าซื้อเป็นสัญญาต่างตอบแทนประเภทหนึ่ง โดยผู้เช่าซื้อทำหน้าที่ต้องชำระค่าเช่าซื้อให้แก่ผู้ให้เช่าซื้อเป็น

รายงวดตามจำนวนที่ตกลงกัน และผู้ให้เช่าซื้อมีหน้าที่ต้องส่งมอบทรัพย์สินอันเป็นวัตถุแห่งหนี้ ที่เช่าซื้อให้แก่ผู้เช่าซื้อหากไม่มีการกำหนดทรัพย์สินที่เช่าซื้อให้แก่กันแล้วสัญญาเช่าซื้อย่อมไม่อาจเกิดขึ้นได้ จึงนับว่าทรัพย์สินที่เช่าซื้อเป็นหนี้ประธานในการก่อให้เกิดสัญญาเช่าซื้อ เมื่อจำเลยที่ ๑ ทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์จากโจทก์ โดยจำเลยที่ ๒ และที่ ๓ เป็นผู้ค้ำประกัน หนี้การส่งมอบรถยนต์กระบะดังกล่าวคินหรือใช้ราคาแทนจึงเป็นหนี้ประธานแห่งสัญญามิใช่ อุปกรณ์แห่งหนี้ในสัญญาเช่าซื้อ ดังนั้นการที่โจทก์ผู้เป็นเจ้าของหนี้มิได้ปฏิบัติให้ถูกต้องครบถ้วน ตามที่กฎหมายบังคับไว้โดยมีหนังสือบอกกล่าวแก่จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ ผู้ค้ำประกันภายใน ๖๐ วัน นับแต่จำเลยที่ ๑ ผู้เป็นลูกหนี้ผิดนัด ก็หาเป็นผลให้จำเลยที่ ๒ และที่ ๓ หลุดพ้น จากการต้องร่วมชำระหนี้ส่งมอบรถที่เช่าซื้อคิน หากคินไม่ได้ให้ใช้ราคาแทนแก่โจทก์ ภายหลังสัญญาเช่าซื้อเลิกกันไม่

คำถาม ผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนอง โดยซื้อทรัพย์สินซึ่งจำนองจากการขายทอดตลาด จะต้องผูกพันตามข้อตกลงต่อท้ายสัญญาจำนองที่ยกเว้นให้ผู้จำนองต้องรับผิดชอบหนี้ของลูกหนี้ เกินกว่าทรัพย์สินที่จำนอง หรือไม่ และผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองจะขอไต่ถอนจำนอง จะต้องไต่ถอนในวงเงินเท่าใด

คำตอบ มีคำพิพากษาฎีกาวินิจฉัยไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ ๓๒๕๔/๒๕๖๒

ข้อตกลงต่อท้ายหนังสือสัญญาจำนองที่ดินเป็นประกันที่ยกเว้นให้ผู้จำนองต้องรับผิดชอบหนี้ของลูกหนี้เกินกว่าทรัพย์สินที่จำนองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๓๓ มีผลผูกพันและบังคับได้ระหว่างโจทก์กับผู้จำนองที่เป็นคู่สัญญาระหว่างกันอันเป็นบุคคลลัทธิ มิใช่เป็นการก่อตั้งทรัพย์สินอันจะตกติดไปกับทรัพย์สินที่จำนอง จำเลยเป็นเพียงผู้รับโอน โดยซื้อทรัพย์สินซึ่งจำนองจากการขายทอดตลาดซึ่งมีเงื่อนไขให้ติดจำนองมาโดยมิได้เป็น ลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันย่อมมีสิทธิไต่ถอนจำนองได้ด้วยการรับใช้เงินให้เป็นจำนวนอันสมควร กับราคาทรัพย์สินนั้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๓๖ และมาตรา ๗๓๘ หาใช่ต้องรับผิดชอบหนี้ของลูกหนี้หรือผู้ค้ำประกันเต็มจำนวนอันเกินกว่าราคาของทรัพย์สิน ที่จำนองไม่

จำเลยเป็นผู้โอนทรัพย์สินซึ่งจำนองมิได้มีนิติสัมพันธ์กับโจทก์ตามข้อตกลงต่อท้ายหนังสือ สัญญาจำนองที่ดินเป็นประกัน ทั้งไม่มีข้อตกลงในการแปลงหนี้ โดยเปลี่ยนตัวจำเลยมาเป็นลูกหนี้ แทนผู้จำนอง จึงไม่เกิดสิทธิแก่โจทก์ที่จะบังคับจำเลยให้ชำระหนี้ในฐานะเป็นลูกหนี้ชั้นต้น หรือลูกหนี้ร่วมได้ ความรับผิดชอบของจำเลยย่อมมีเพียงทรัพย์สินซึ่งจำนองที่ดินรับโอนมาซึ่งตราเป็น ประกันการชำระหนี้แก่โจทก์เท่านั้น โจทก์ไม่อาจอ้างข้อตกลงต่อท้ายหนังสือสัญญาจำนอง ที่ดินเป็นประกันที่ยกเว้นให้ผู้จำนองต้องรับผิดชอบหนี้ของลูกหนี้เกินกว่าทรัพย์สินที่จำนองตาม ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๗๓๓ มาบังคับเอาแก่ทรัพย์สินอื่นของจำเลย เพื่อชำระหนี้แก่โจทก์นอกเหนือไปจากที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างซึ่งจำนองได้

แม้จำเลยเป็นผู้รับโอนทรัพย์สินซึ่งจำนองและหากประสงค์จะไถ่ถอนจำนองยังมีภาระที่จะต้องชำระดอกเบี้ยในอัตราตามที่ตกลงกันไว้ในสัญญาจำนองนับแต่มีการผิมนัดของลูกหนี้ขึ้นต้นหรือผู้จำนอง โจทก์ย่อมมีสิทธิบังคับจำนองเพื่อชำระหนี้ต้นเงินและดอกเบี้ยได้ตามสัญญาจำนอง แต่โจทก์จะใช้สิทธิบังคับให้จำเลยชำระดอกเบี้ยที่ค้างย้อนหลังเกินห้าปีขึ้นไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๙๓/๒๗ ซึ่งจำเลยให้การต่อสู้ไว้ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๕๖๘/๒๕๖๒

จำเลยที่ ๒ มิได้เป็นลูกหนี้ขึ้นต้นและมีใช้สัญญาจำนองแก่โจทก์แต่เป็นเพียงบุคคลภายนอกผู้รับโอนทรัพย์สินที่ติดจำนองมา จำเลยที่ ๒ จึงมีหน้าที่เพียงปลดเปลื้องภาระจำนองด้วยการไถ่ถอนจำนองเท่านั้น การที่จำเลยที่ ๒ มีหนังสือถึงโจทก์ขอไถ่ถอนจำนองในวงเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท โดยหนังสือแจ้งความประสงค์ดังกล่าวมีเอกสารแนบท้ายประกอบด้วยสำเนาสัญญาจำนอง สำเนาโฉนดที่ดินซึ่งระบุตำแหน่ง ลักษณะของทรัพย์สินที่จำนองชื่อเจ้าของเดิมชื่อและภูมิลำเนาของผู้รับโอน วันที่รับโอนกรรมสิทธิ์รวมทั้งได้แจ้งความประสงค์จะไถ่ถอนจำนองให้จำเลยที่ ๑ ทราบแล้วหนังสือแจ้งขอไถ่ถอนจำนองของจำเลยที่ ๒ จึงมีรายละเอียดครบถ้วนตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๓๘ แล้ว การที่โจทก์มีหนังสือปฏิเสธไม่รับชำระหนี้โดยมิได้ฟ้องคดีต่อศาลภายในกำหนดหนึ่งเดือนนับแต่วันที่จำเลยที่ ๒ มีคำเสนอเพื่อให้ศาลสั่งขายทอดตลาดทรัพย์สินซึ่งจำนอง ถือว่าโจทก์ยอมรับคำเสนอขอไถ่ถอนจำนองของจำเลยที่ ๒ ดังกล่าวโดยปริยายตามมาตรา ๗๓๙, ๗๔๑ แล้ว จำเลยที่ ๒ จึงมีสิทธิไถ่ถอนจำนองได้ในวงเงิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท

จำเลยที่ ๒ มีหนังสือถึงโจทก์นัดวันเวลา สถานที่ชำระเงินเพื่อไถ่ถอนจำนองและโจทก์มิได้ไปตามนัดหมายก็ตาม แต่สัญญาจำนองจะระงับสิ้นไปก็ต่อเมื่อจำเลยที่ ๒ ใช้เงินแก่โจทก์ตามที่จำเลยที่ ๒ เสนอขอไถ่ถอน กรณีแม้โจทก์ไม่ไปตามนัด จำเลยที่ ๒ ยังสามารถไถ่ถอนจำนองได้ด้วยการวางเงินตามจำนวนที่เสนอขอไถ่ถอนต่อสำนักงานวางทรัพย์สิน ตามมาตรา ๗๔๑ ประกอบมาตรา ๓๓๑ เมื่อจำเลยที่ ๒ ยังมีได้ไถ่ถอน สัญญาจำนองจึงยังไม่ระงับสิ้นไป

ป.พ.พ. มาตรา ๗๐๑, ๗๒๗ บทบัญญัติดังกล่าวเป็นเรื่องสิทธิหน้าที่ของผู้ค้ำประกันหรือผู้จำนอง แต่จำเลยที่ ๒ เป็นเพียงบุคคลภายนอกผู้รับโอนทรัพย์สินโดยติดจำนอง ซึ่งสิทธิหน้าที่ของผู้รับโอนทรัพย์สินโดยติดจำนองนั้นมีบทบัญญัติโดยเฉพาะ ตาม ป.พ.พ. บรรพ ๓ ลักษณะ ๑๒ หมวด ๕ จำเลยที่ ๒ จึงไม่อาจอ้างได้ว่าสัญญาจำนองระงับสิ้นไปเพราะผู้จำนองหลุดพ้น ตามมาตรา ๗๐๑, ๗๒๗ ประกอบมาตรา ๗๔๔ (๓) เมื่อโจทก์มีหนังสือบอกกล่าวทวงถามให้ชำระหนี้และไถ่ถอนจำนองแก่จำเลยที่ ๒ แล้ว แต่จำเลยที่ ๒ เพิกเฉยจำเลยที่ ๒ จึงตกเป็นผู้ผิมนัดนับแต่วันที่ครบกำหนดชำระหนี้ตามหนังสือบอกกล่าว โจทก์จึงมีสิทธิฟ้องบังคับจำนองแก่จำเลยที่ ๒ ได้ และมีสิทธิได้ดอกเบี้ยตาม ป.พ.พ. มาตรา ๒๒๔